

реальні фактори, які безумовно впливають на розв'язання проблем, що виникли у вищих технічних навчальних закладах. Слід переглянути навчальні плани з підготовки інженерно-технічних фахівців, які б передбачали не тільки практичні заняття, а й лабораторні роботи із застосуванням спеціального програмного забезпечення. Новий підхід графічної підготовки у вищому технічному навчальному закладі повинен відображати сучасні тенденції розвитку у напрямі 3D — комп'ютерного геометричного моделювання.

Література:

1. Боумен У. Графическое представление информации / У. Боумен ; пер. с англ. А.М. Пашутина ; [под ред. В. Ф. Венда]. — М. : Мир, 1971. — 225 с.
2. Інженерна та комп'ютерна графіка : підручник / В.Є. Михайленко, В.М. Найдиш, А.М. Підкоритов, І.А. Скидан ; за ред. В.Є. Михайленка. — [2-ге вид., перероб.]. — К. : Вища шк., 2001. — 350 с.
3. Національний університет біоресурсів та природокористування України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. — Режим доступу : <http://www.nauu.kiev.ua/>
4. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» [Електронний ресурс] : офіційний сайт. — Режим доступу : <http://kpi.ua/>
5. Райковська Г.О. Методика формування графічних знань в системі інформаційних технологій : [монографія] / Г.О. Райковська. — Житомир : ЖДТУ, 2009. — 324 с.

У статті розглядаються шляхи оптимізації процесу розв'язання задач нарисної геометрії засобами геометричного моделювання, спрямованих на удосконалення графічної підготовки студентів у вищих технічних навчальних закладах. Застосування геометричного моделювання сприяє розвитку просторової уяви, технічно-конструкторських здібностей, професійної компетентності майбутніх фахівців.

Ключові слова: геометричне моделювання, графічна підготовка, нарисна геометрія.

В статье рассматриваются пути оптимизации процесса решения задач начертательной геометрии средствами геометрического моделирования, направленных на совершенствование графической подготовки студентов в высших технических учебных заведениях. Применение геометрического моделирования способствует развитию пространственного воображения, техническо-конструкторских способностей, профессиональной компетентности будущих специалистов.

Ключевые слова: геометрическое моделирование, графическая подготовка, начертательная геометрия.

The ways of optimization of the process of descriptive geometry task solving by means of geometrical modeling directed to the improvement of students training in higher educational institutions are considered in the given article. The geometrical modeling application develops spacial thinking, technical and design skills, as well as professional competence of future professionals.

Keywords: geometrical modeling, graphics training, descriptive geometry.

УДК 371

Е.А. Рамазанова
м. Сімферопіль, АР Крим

ВИДИ ГУМОРУ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Виклад основного матеріалу. Педагогічна наука та практика, вступивши в ХХІ століття, характеризується принциповими змінами, які відбулися в сучасному суспільстві. Реагуючи на соціально-економічні реалії, істотно змінюється й система вітчизняної освіти, що зумовлює потребу в учителях, здатних здійснювати інноваційне навчання та творчий розвиток учнів компетентно, творчо, професійно. Однією з ключових проблем стає розробка педагогічних засад становлення сучасного вчителя і як професіонала, і як творчої особистості, яка володіє професійно-творчою компетентністю. Пошук резервів удосконалення професійної підготовки вчителя зміщується в площину становлення та розвитку його творчої компетентності. Виникає

необхідність перетворення освітнього середовища початкової, середньої та вищої професійної школи в єдиний творчий розвивальний освітній простір, що сприяє становленню та розвитку у студентів — майбутніх педагогів творчої компетентності як чинника успішної самореалізації в професії та передумови компетентної підтримки творчого розвитку учнів.

Метою статті розкриття проблеми педагогічних засад становлення сучасного вчителя і як професіонала, і як творчої особистості, яка володіє професійно-творчою компетентністю.

Розгляд різних підстав для творчості в праці вчителя та сутності професійної компетентності як інтегральної характеристики особистості вчителя сучасної школи дозволило визначити творчу компетентність як інтегративну особистісну характеристику вчителя, що забезпечує йому успішність діяльності в типових і неординарних педагогічних ситуаціях, до структури якої входять, психолого-педагогічні знання, загальнокультурна ерудиція, професійне педагогічне мислення; спеціальні здібності та вміння; творча готовність, утворена комплексом творчо значущих особистісних якостей. Тісний взаємозв'язок структурних компонентів характеризує професійно-творчу компетентність як системну якість. Творча готовність, утворена певним комплексом творчо значущих особистісних якостей, виступає ключовим елементом професійно-творчої компетентності, що забезпечує єдність професійного й особистісного аспектів педагогічної праці.

Л. Рубінштейн виділяв три види емоційної чутливості педагога. Перший — рівень органічної афективно-емоційної чутливості, коли почуття виражає стан організму, що в певних реальних відносинах із навколишнім. Більш високий рівень емоційних проявів складають предметні почуття, відповідні до предметного сприйняття та предметної дії. На цьому рівні почуття є не чим іншим, як вираженням в усвідомленому переживанні ставлення людини до світу. Цінність, якісний рівень цих почуттів залежать від їх змісту, від того, яке відношення та до якого об'єкту вони виражають. Нарешті, над предметними почуттями піднімаються більш узагальнені почуття: почуття гумору, іронії, почуття піднесеного, трагічного [5, с. 89].

В історії філософії гумор виступає як філософсько-естетична категорія з XVIII століття. Традиційно гумор розглядається як подвійне почуття величчя й недосконалості буття. При цьому наголошується взаємний зв'язок трагічного та комічного в гуморі. Шопенгауер вбачає джерело гумору в конфлікті піднесеного умонастрою з чужорідним йому світом: при спробі мислити одне через інше виявляється подвійна невідповідність і виникає гумор — враження навмисно смішного, через яке просвічує серйозне. К'єркегор пов'язує гумор із подоланням трагічного й переходом особистості від «етичної» до «релігійної» стадії.

Особлива значущість гумору як філософсько-естетичної категорії підкреслюється у філософських працях із естетики Гегеля, де гумор пов'язується з заключною стадією художнього розвитку. Характеризуючи «суб'єктивний гумор» як довільну й асоціативну гру художньої фантазії, Гегель по суті отожднює його з критикованою романтичною іронією та протиставляє йому «об'єктивний гумор» як внутрішній рух духу.

В естетиці нового часу гумор розглядався в його суспільно-історичній зумовленості: вичленення гумору з безособового найдавнішого типу комічного, становлення та розвиток його в культурі нового часу, починаючи з епохи Відродження (М. Бахтін, Л. Пінський) [1].

С. Шацький при організації дитячих колоній широко використовував сміх як метод виховання, вчив гумору дітей. Широко відомо і про ставлення до гумору в колоніях А. Макаренка. Але вже в середині 30-х років тема комічного практично зникає зі сторінок педагогічної преси, а незабаром комічне «виганяється» і з навчальних закладів. Проблема комічного знову з'являється тільки зараз.

Чому ж радянська педагогіка боялася сміху? По-перше, в ньому бачили форму агресії. Сміх оголює й оприлюднює все безглузде в нашому житті. Тому сміху боялися, людину, яка сміється, вважали не просто критиканом, а незадоволеною радянською владою. По-друге, «можновладці» цілком усвідомлювали, що джерелом сміху є почуття власної переваги сміється, який першим виявив суперечності в існуючій ситуації. За осміяння керівника застосовували заходи адміністративного впливу. По-третє, тоталітарна педагогіка боялася сміху як діагноста. По-

четверте, сміху боялися тому, що хотіли сховати від людини майбутнє. Тоталітарна педагогіка вселяла думку про щасливе дитинство, яке нібито вже існує, пригнічуючи прагнення до яких би то не було змін.

Таким чином, гумор як філософсько-естетична категорія є різновидом комічного, який має такі характеристичні параметри:

1) гумор є відображенням суперечливості явищ, з'єднує серйозне та смішне й характеризується переважанням позитивного моменту в смішному;

2) гумор має суб'єктивний характер на противагу «об'єктивному» характеру інших форм комічного;

3) своєрідність гумору пов'язано з тим, що на противагу іншим формам комічного, гумор передбачає вміння побачити піднесене в обмеженому й недосконалому (інакше кажучи, гумор — явище, пов'язане з «добрим перебільшенням реалій»);

4) якщо іронія виявляє за видимою серйозністю нікчемне або смішне, то гумор, навпаки, розкриває серйозність і значущість того, що здається смішним.

Одна з причин значної ролі гумору в розвитку людини полягає в тому, що гумор завжди пов'язаний зі сферою емоцій - складних психофізіологічних утворень, незмінно присутніх при формуванні поведінки. Інша причина полягає в тому, що без сміху, гумору, за твердженням учених і спостереженнями педагогів, загальмовується розвиток логічного мислення, а отже, й інтелекту. Комічне допомагає легко й більш чітко розкрити суперечності, виявити способи їх розв'язання, а також форми найбільш продуктивного засвоєння матеріалу. Ще однією причиною підвищення уваги педагогів до гумору є їхньої втома від постійного напруження у відносинах один із одним і учнями. Серед комунікативних засобів взаємодії педагогів і учнів сміх займає поки останнє місце з 20 засобів, що використовуються. Тим часом гумор здатний психологічно розрядити обстановку, пом'якшити відносини. Крім того, існує загроза невротичного зриву у всіх учасників педагогічного процесу через незадоволені потреби в сміху, яка є однією з природних людських потреб.

Сміх — явище комплексне. Це одночасно категорія фізіологічна, психологічна, соціальна, філософська й педагогічна. Фізіологічну природу сміху вивчали ще в давнину. Багато знаменитих учених намагалися досягнути це явище (Гіппократ, лікар Жубер із Франції, петербурзький лікар І. Щербак, З. Фрейд). Лікарі описують сміх через фізіологічні поняття, представляючи його як короткі й сильні видихальні рухи відкритим ротом, що супроводжуються характерними переривчастими звуками. Лікарі-фізіологи виділяють у сміху мімічний компонент: посмішку — розтягування кутів рота.

Вчені вважають, що існує вроджена реакція сміху, притаманна не тільки людині, а й тваринам. Сміх впливає на здоров'я. Сам акт сміху приємний, він викликає ейфорію — відчуття благополуччя та комфорту.

Сміх, з точки зору психологів, — це суб'єктивна здатність особистості сприймати світ і відображати його. Сміх завжди суб'єктивний, вибірковий. Сміх — засіб комунікативний, він ускладнює або спрощує взаєморозуміння людей.

Необхідність у визначенні психологічного аспекту розв'язання проблеми комічного зумовлена його тісним зв'язком не тільки з планом вираження, але й із планом сприйняття читачем або слухачем комічного ефекту. Розглядаючи проблему комічного в психологічному аспекті, дослідники частіше за все не розмежовують поняття «смішне» та «комічне». Так С. Рубінштейн вважає, що комічним, смішним здається те, що виступає спочатку з видимістю домінування і потім виявляє свою неспроможність. Комічне, смішне розглядається через призму юмористичного. На думку С. Рубінштейна, гумор передбачає, що за смішним, за недоліками, що викликають сміх, відчувається щось позитивне, привабливе [5].

Отже, в основі комічного лежить невідповідність між позитивною та негативною оцінкою явищ і людини (С. Рубінштейн); більшість уявлень комічного об'єднує їх невідповідність загальноприйнятій нормі, естетичному ідеалу (А. Бергсон); невідповідність між очікуваним і тим, що сталося (І. Хейзинг); невідповідність видимого і суцього в структурі знака

(М. Бороденко) [5]. Психологічний смисл сприйняття комічного полягає в усвідомленні людиною неспівпадіння, невідповідності того, що сприймається, звичайному, очікуваному. Характер прояву почуття смішного пов'язаний із загальним рівнем розвитку індивіда, його життєвим досвідом, його «добрим розумом», звичним для нього уявленнями та критеріями.

Виділимо **провідні риси гумору**. Гумор допомагає створити атмосферу доброзичливості та щирості й може існувати лише в ній. Це не зла іронія, що принижує гідність учня, відчужує його від колективу, переключає увагу з можливого самозаглиблення на роздратоване самовиправдання. Це не насміхання, коли учень перетворюється на ізгоя, над яким глузують і однолітки, продовжуючи й доводячи до знущань. Гармонізуючи стосунки між учителем і учнями, гумор виховує в останніх навички самоаналізу й самоконтролю, сприяє усвідомленню гуманістичного ідеалу. Гумор є показником його емоційної зрілості, засобом активної психічної саморегуляції, знижує в учнів рівень тривоги, вчить їх підтримувати інтелектуальні й емоційно добрі стосунки зі своїми однокласниками (І. Кухранова, Т. Шишова) [2; 8].

Звичайно, вкраплення гумору в структуру навчального процесу потребує фантазії у виборі змісту завдань, алгоритму уроку, проте повертається сторинцею у захопленні учнів предметом, вивільненні їхнього інтелектуального потенціалу. Жарт, на якому «зав'язане» те чи інше правило, закономірність, та чи інша думка, завдяки своїй афористичності має більше шансів залишатись у пам'яті учнів, бути обміркованим, відкрити нові зв'язки між предметами та явищами.

Науковці всього світу приділяють увагу гумору. Так вчені Великобританії цілий рік обирали найсмішніший анекдот у світі. У дослідженні взяли участь люди з різних країн, оцінюючи анекдоти, представлені на Інтернет-сайті LaughLab, і додаючи до них нові. По завершенні експерименту його куратор — психолог Ричард Вайземан з університету Хертфордшира, мав у своєму розпорядженні понад 40000 анекдотів та майже 2 мільйони оцінок до них. У межах експерименту було виявлено найулюбленіший анекдот кожної країни світу. Проведений експеримент дозволив визначити відмінності в почутті гумору у представників різних національностей. Для німців майже всі анекдоти були смішними, при цьому вони не надавали особливих переваг темі анекдоту. Мешканці англоязычних країн — Ірландії, Великобританії, Австралії, Нової Зеландії, переважно оцінили анекдоти з грою слів. Анекдоти англійців виражають невосмутимість нації в будь-яких ситуаціях. Їхня дипломатичність доходить до смішного. Англійський гумор — це національна риса, як образ мислення. Представники європейських країн — Франції, Німеччини, Бельгії, — виявили пристрасть до сюрреалістичних жартів, а також жартів, що торкаються сильних емоцій — весілля, хвороби, смерті. Надзвичайно серйозно до гумору ставлять німці. Іронія — не сама сильна сторона німців і може легко бути сприйнята як сарказм. Французи часто жартують над своїми географічними сусідами — бельгійцями, швецарцями. Американці та канадці надали перевагу анекдотам із чітко вираженою темою домінування. Стиль американського гумору різноманітний, що зумовлено багаточисельністю етнічних груп. Американський гумор може бути від різкого та вільного від національних забобів до доброго й тонкого. Популярними є анекдоти про політичні погляди, адвокатів та мешканців сусідніх штатів. Іспанцям властиве природжене почуття гумору. Вони люблять жартувати над латиноамериканцями. У чехів популярними є жарти про євреїв, циган. У румунських жартах і гуморі домінує позитивний початок, рідко можна зустріти «чорний гумор», найчастіше висміюються особистісні якості персонажів.

Незважаючи на виключні потенційні можливості гумору як засобу педагогічного впливу до сьогодні майже відсутні дисертаційні дослідження, спрямовані на застосування гумору в навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів. Російські дослідники (О. Сергеева, Є. Туліна) розглядають гумор як засіб навчання та виховання [7].

Зокрема Є. Туліна експериментально доводить, що використання гумору сприяє формуванню в дітей оптимістичного сприйняття дійсності; застосування гумору активізує пізнавальну діяльність дитини, яка проявляється в наявності ініціативи, підвищенні рівня засвоєння знань, умінь і навичок; прояві самостійності в навчальній діяльності; формує творче

ставлення до дійсності. На думку дослідниці, гумор сприяє вихованню таких моральних почуттів, позитивних рис характеру і властивостей особистості, як гуманність, самоповага, відповідальність, колективізм, ощадливість, акуратність. Використання гумору впливає на формування позитивного психологічного клімату в групі, зміцненню колективних відносин і підтримці оптимістичного, мажорного тону житті колективу. Застосування гумору з метою підвищення ефективності педагогічного процесу вимагає дотримання певних умов: розуміння вчителем значущості застосування гумору в педагогічному процесі; оптимістичне ставлення педагога до дійсності; дотримання вимог педагогічного такту; зв'язок гумористичних засобів із дійсністю, реальними умовами й подіями; воочерше проявів гумору учнями [7].

У дисертаційному дослідженні О. Сергєєвої виявлено й обгрунтовано сутність процесу підготовки майбутніх учителів до використання гумору в педагогічній діяльності; визначено й експериментально обгрунтовано комплекс педагогічних умов, необхідних для процесу підготовки майбутніх учителів до використання гумору у педагогічній діяльності; виявлено сутність гумору як педагогічного засобу; проаналізовано досвід використання гумору працюючими вчителями-словесниками; розроблено критерії, показники, що дозволяють визначити рівень сформованості вміння використовувати гумор у професійній діяльності; апробовано методику діагностики сформованості вміння використовувати гумор як компонента індивідуального стилю майбутнього вчителя.

Ж. Греку визначено основи застосування гумору в процесі підготовки викладачів англійської мови; представлено теоретичні положення, що складають вихідні позиції автора; дається ретроспективний аналіз досліджуваної проблеми; оцінюється її сучасний стан у психолого-педагогічній науці; аналізуються психологічні та педагогічні підходи до трактування гумору як педагогічного засобу; розкриваються його педагогічна сутність і можливості використання у педагогічній діяльності; розглядаються дидактичні функції та прийоми гумору в структурі загальної професійної підготовки педагога; описані критерії та показники, що дозволяють судити про ступінь сформованості в майбутніх викладачів уміння використовувати гумор у професійній діяльності. Проаналізовано програми та навчально-методичні посібники з підготовки викладачів англійської мови та огляд сучасного педагогічного досвіду вже працюючих викладачів щодо застосування гумору в професійній діяльності; розроблено навчально-дидактичний модуль як основу проведення навчального експерименту; обгрунтовується необхідність педагогічних умов: формування у педагога способу реагування на різні комунікативні ситуації, заснованого на використанні гумору; диференційований підхід до підбору дидактичного матеріалу, заснованого на гуморі, у відповідності з віковими особливостями та рівнем культурного розвитку учнів у процесі комунікативного навчання; охарактеризовано педагогічні засоби, що сприяють реалізації зазначених педагогічних умов; аналізуються результати експериментального дослідження.

Гумор у педагогічній, зокрема — викладацькій, діяльності може бути використано для пробудження інтересу до предмету, підвищення цікавості викладу матеріалу. Наведемо деякі приклади з досвіду роботи відомих педагогів. Так, у роботі А. Макаренка знаходимо таке висловлення: «Дуже багато чого залежить від того, як учитель уміє пожвавити свій урок» [3]. Розглядаючи гумор як емоційну рису характеру, необхідно виділити два його різновиди: дотепність, що є природним даром, і почуття гумору, яке стоїть у низці інших людських почуттів.

Почуття гумору — це комбінація трьох основних особливостей:

- 1) розуміння гумору (здатність сприймати смішне, реагувати на нього, насолоджуватися гумористичним матеріалом і ситуацією);
- 2) створення гумору (вміння людини повідомити про смішне іншим, тобто передати або висловити відмічені невідповідності за допомогою мови, письмового тексту, малюнка або театралізації);
- 3) здатність використовувати гумор для подолання стресових ситуацій.

У зв'язку з багатогранністю цього поняття, підготовка майбутніх учителів до його застосування має ґрунтуватися на інтеграції окремих тем у межах дисциплін, які безпосередньо пов'язані з формуванням індивідуального потенціалу студентів, а саме: актуалізація поняття «почуття гумору» при вивченні почуттів та емоцій людини («Психологія людини»); фіксування змін, пов'язаних зі сприйняттям гумору школярами в різні періоди життя («Вікова психологія»); вибір адекватних методів застосування гумору в педагогічній діяльності («Педагогічна майстерність»); аналіз можливостей мовного матеріалу з точки зору створення комічного ефекту та вибір адекватних ресурсів мови прийомів роботи («Методика викладання української мови»); продукування мовних ситуацій, заснованих на застосування гумору, й апелювання до гумору як засобу вирішення конфліктних ситуацій («Комунікативно-мовної практикум»).

Почуття гумору дається людині при народженні, але починає проявлятися та розвивається в ранньому дитинстві під впливом навколишнього середовища, жартів, анекдотів. Відсутність передумов для його розвитку призводить до формування прямолінійного характеру, людина з таким крайнім типом особистості може мати проблеми під час соціальної адаптації.

Існують дослідження, в яких було зроблено спробу виміряти почуття гумору в різних людей і пов'язати його з іншими характеристиками людини. Оцінки почуття гумору виробляються з точки зору різних наукових дисциплін, таких як лінгвістика, соціологія, психологія, антропологія. Існує близько сотні теорій гумору. Багато теорій стверджують, що призначення гумору в тому, щоб розряджати напруженість і стрес, а також у тому, щоб спонукати до пошуку нових інтерпретацій ситуацій. Згідно з цими теоріями, кожний жарт супроводжується наростаючою увагою в міру її викладу з подальшою розрядкою, коли жарт висловлений. Нові інтерпретації виникають тому, що жарт показує несподівану асоціацію незв'язаних або навіть конфліктуючих обставин. Деякі теорії стверджують, що гумор дозволяє розрядитися агресії. Однак у багатьох спільнотах людей (солдати на війні, міліція, криміналісти, лікарі) процвітає особливий гумор, який називають «чорним».

Почуття гумору визначають, як здатність людини бачити смішне в оповіданні, оточенні або ситуації. Виділяють також здатність жартувати. Це тенденція людини робити гумористичні коментарі або поводитися смішно в певних ситуаціях. Дослідники вважають, що гумор є фізіологічною захисною функцією. Почуття гумору нерозривно пов'язане з умінням суб'єкта виявляти суперечності в навколишній дійсності, наприклад помічати, а іноді й перебільшувати протилежність позитивних і негативних рис у будь-яку людину, уявну значущість будь-кого й невідповідна їй поведінка. Педагог, що володіє почуттям гумору, зберігає дружельюбність по відношенню до об'єкта гумору, який ніби піддається своєрідній емоційній критиці. Однак гумор може виступати не тільки як риса характеру, але й розглядатися як педагогічний засіб. У цьому випадку під гумором розуміємо педагогічний засіб, в основі якого лежить усвідомлення учасниками комунікацій різного виду невідповідностей (між очікуваним і тим, що трапилося, між видимим і реальним), пов'язаних із комічним ефектом, що знімає психологічне напруження, сприяє створенню доброзичливих взаємин.

На думку Ю. Тамберга, почуття гумору — це здатність розуміти гумор, сприймати смішне. Це комплексне почуття: і моральне, й естетичне, й інтелектуальне, й емоційне. Воно розвивається, як і будь-яка інша сторона життя людини. Отже, почуття гумору можна ефективно розвивати, починаючи з раннього дитинства [6].

Сміх «зближує, допомагає спілкуванню», — відзначає В. Іваницький, тому доречне використання гумору є важливим як для міжособистісного спілкування в цілому, так і педагогічного, зокрема.

Специфіка педагогічного гумору виходить із мети його застосування, яка полягає не в тому, щоб розвеселити аудиторію, а спрямована на встановлення контакту, активну взаємодію, розрядку та пошук шляхів виходу зі складних конфліктних ситуацій.

Логіка дослідження передбачає виокремлення специфічних рис педагогічного гумору.

Призначення педагогічного гумору. Педагогічний гумор використовується педагогами в роботі з дітьми, їхніми батьками, колегами. І при цьому кожен «підвид» педагогічного гумору має враховувати вікові особливості кожної з цих категорій партнерів педагогічної взаємодії.

Доцільність педагогічного гумору. Ця специфічна риса, по-перше, тісно пов'язана з умінням педагога будувати асоціативні ряди, тобто коли при вивченні певної теми на уроці йдеться про продукти харчування, то й гумор має бути про ці самі продукти; по-друге, педагог має бути тактовним при виборі тієї чи іншої шутки.

Багатофункціональність. Педагогічний гумор виконує низку функцій (виховна, пізнавальна, регулювальна, антиконфліктна, навчальна). При цьому яскраво вираженою є інтегрована навчально-пізнавально-виховна функція.

Педагогічний гумор є найкращим засобом розв'язання конфліктів.

Висновки. Таким чином, завдання дорослих полягає в тому, щоб ввести дитину в світ складних людських відносин і почуттів, показати, як можна через гумор розкривати характери людей, порівнювати емоції. Крім того, методично послідовні дії педагогів допоможуть дітям: знаходити смішне в гумористичних творах, життєвих ситуаціях; реагувати на ситуацію з урахуванням комізму, вирішувати конфлікти за допомогою жартів і посмішок; зображати художні образи відповідно до емоційно-гумористичних почуттів.

Література:

1. Бахтин М. М. Проблема речевых жанров // Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. — М.: Искусство, 1979. — 248 с.
2. Кухранова И. Юмор в педагогической деятельности / И. Кухранова // Воспитание школьников. — 2003. — № 7. — С. 34-35
3. Макаренко А. С. Что значит воспитать ребёнка? / А. С. Макаренко. / Собр. соч.: в 8 т. — М.: Педагогика, 1983. — Т. 4. — С. 364-365.
4. Пинский Л. Е. Смех Рабле // Пинский Л. Е. Реализм эпохи Возрождения. — М., 1961. — С. 87-223.
5. Рубинштейн С. Л. Принцип творческой самостоятельности // Ученые записки Высшей школы. — Одессы, 1922. — Т. Ц. — С. 148-154.
6. Тамберг Ю. Г. Развитие творческого мышления ребенка. — СПб.: Речь, 2002. — 176 с.
7. Тулина Е. Г. Психолого-педагогические основы юмора как средство обучения и воспитания: Автореф. дисс. канд. пед. наук. — Пятигорск, 1999. Библиотека авторефератов и диссертаций по педагогике <http://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-02/dissertaciya-uchet-natsionalnoy-spetsifiki-russkogo-yumora-v-protse-sses-obucheniya-rki#ixzz2sC69piZH>
8. Шишова Т. Л. Как помочь ребенку избавиться от страха. Страх — это серьезно. — СПб.: Речь, 2007. — 104 с.

У статті розкрито проблему педагогічних засад становлення сучасного вчителя і як професіонала, і як творчої особистості, яка володіє професійно-творчою компетентністю.

Ключові слова: види гумору, вчитель початкових класів.

В статье раскрыто проблему педагогических основ становления современного учителя и как профессионала, и как творческой личности, обладающей профессионально-творческой компетентностью.

Ключевые слова: виды юмора, учитель начальных классов.

The article reveals the problem of pedagogical foundations of the modern teacher and as a professional and as a creative person possessing professional and creative expertise.

Keywords: types of humor, the teacher of initial classes.